

ת"פ (חיפה) 16970-02-22 - מדינת ישראל נ' מוחמד ח'טיב,

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 16970-02-22 מדינת ישראל נ' ח'טיב
לפני כבוד השופט אמיר טובי, שופט בכיר
המאשימה מדינת ישראל
נגד
הנאשם מוחמד ח'טיב,

נוכחים:

ב"כ המאשימה: עו"ד אבי אור זך

ב"כ הנאשם: עו"ד בסאם קנדלפת

הנאשם בעצמו

ב"כ משפחת המנוח: עו"ד דן זילברמן

בני משפחת המנוח

גזר דין

תמצית כתב האישום

1. הנאשם הורשע, לאחר ניהול הוכחות, בעבירה של גרם מוות ברשלנות, לפי סעיף 304 לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין") וכן בעבירת התעללות בחסר ישע על ידי אחראי, לפי סעיף 368ג סיפא לחוק העונשין (ריבוי עבירות) ועבירת תקיפה, לפי סעיף 379 לחוק העונשין (ריבוי עבירות).

2. עובדות כתב האישום נסקרו בהרחבה בהכרעת הדין ולכן אדרש אליהן להלן בתמצית.

במבוא לכתב האישום נאמר כי מעון "רמת חיפה" (להלן: "המעון") הוא מעון בו מטופלים בגירים וקטינים הלוקים במגבלות שכליות שונות וכן בעלי צרכים מיוחדים אשר בשל מצבם אינם יכולים לדאוג לצרכי מחייתם, בריאותם או שלומם. במועדים הרלבנטיים לכתב האישום התגורר החוסה א', ב' ז"ל יליד 1990 (להלן: "המנוח") באחת הדירות במעון.

3. במועדים הרלבנטיים, בין החודשים מאי עד יולי 2019, הועסק הנאשם כמטפל במעון.
4. האישום הראשון מתייחס לסדרת אירועים שהתרחשו במעון ביום 12.7.2019 במהלכם התעלל הנאשם במנוח בכך שתקף אותו וביצע בו מעשי אלימות רבים כמפורט בכתב האישום ובהכרעת הדין. בעקבות אותם מעשים, ולאחר שאנשי הצוות במעון ניסו לטפל בו בעצמם, הובהל המנוח למרכז הרפואי "בני ציון" בחיפה (להלן: "בית החולים") לקבלת טיפול רפואי.
5. המנוח אושפז בבית החולים כשהוא סובל מבלט דיסק אחורי בגובה 3-4C בעמוד השדרה הצווארי, עם לחץ משמעותי קשה של שק הדורלי, אשר נגרם כתוצאה ממעשי האלימות ומכיפוף היתר של צווארו קדימה על ידי הנאשם כמתואר באישום זה.
- במהלך אשפוזו עבר המנוח, בין היתר, ניתוח לכריתת קשת החוליות, אלא שהטיפול בו לא צלח וביום 26.7.2019 נקבע מותו בבית החולים.
6. באישום הראשון, יחסה המאשימה לנאשם עבירה של המתה בקלות דעת, לפי סעיף 301ג לחוק העונשין. בהכרעת הדין נקבע כי לא הוכח היסוד הנפשי הדרוש להרשעה בעבירה זו. יחד עם זאת, הוכח מעבר לספק סביר קיומו של אותו יסוד נפשי הנדרש להרשעה בעבירה של גרם מוות ברשלנות ומאחר ויסודותיה העובדתיים של עבירה זו אינם שנויים במחלוקת, הורשע הנאשם בסופו של דבר בעבירה של גרם מוות ברשלנות תחת העבירה שיוחסה לו בכתב האישום.
7. בנוסף, הורשע הנאשם בעבירת התעללות בחסר ישע (ריבוי עבירות) הן כלפי המנוח, כמפורט באישומים הראשון והשני והן כלפי חוסים אחרים במעון שהיו בטיפולו ותחת השגחתו, כמפורט באישומים השלישי, הרביעי והחמישי. עובדות אותם מעשי התעללות מפורטים בהרחבה הן בכתב האישום והן בהכרעת הדין ואיני רואה צורך לחזור עליהם בשנית. מדובר במעשים בזויים ומעוררי שאט נפש במהלכם תקף, ביזה והשפיל הנאשם הן את המנוח והן חוסים אחרים, תוך ניצול פערי הכוחות בינו ובין כל אחד מהם.
8. כן הורשע הנאשם בעבירת תקיפה (ריבוי עבירות) בגין לא פחות מ-27 אירועי אלימות שיוחסו לו כמפורט באישום השישי. מדובר באירועים בהם תקף הנאשם במספר רב של הזדמנויות חוסים אחדים בכך שדחף אותם, הכה אותם, הפילם לרצפה, אחז בהם אחיזה אלימה ומאיימת וכיוצ"ב.
9. לאחר הרשעתו, ונוכח קיומה של חובת תסקיר המעוגנת בדין מפאת גילו בעת ביצוע

העבירה, הוריתי לשירות המבחן לערוך תסקיר בעניינו של הנאשם, בטרם שמיעת טיעוני הצדדים לעונש.

תסקיר שירות המבחן

10. בתסקיר שירות המבחן מיום 31.12.2024, נאמר כי מדובר בנאשם בן 25, רווק המתגורר בטמרה, אשר סיים 12 שנות לימוד שלאחריהן עבר להתגורר באוקראינה על מנת ללמוד שם רפואה. מסיבות שאינן קשורות אליו לא השלים הנאשם את לימודיו ולדבריו הוא למד תחת זאת במכללת ג'נין לימודי סיעוד והשלימם.

11. מעיון ברישומי הפלילי עולה כי אין לחובתו של הנאשם הרשעות קודמות.

בהתייחסותו לביצוע העבירות מושא כתב האישום, הסביר הנאשם את מעשיו בכך שהיה צעיר וחסר ניסיון בעבודה במעון. לדבריו, הוא התנהג כלפי החוסים מתוך חיקוי לעובדים הוותיקים שהועסקו במקום, ועשה כמותם. עוד ציין כי הוא לא עבר כל הדרכה בטרם קליטתו לעבודה. נאמר, כי הנאשם הביע הבנה לכך שאסור היה לו להתנהל באלימות כלפי החוסים, ביטא חרטה והצר על הפגיעה בהם. לצד זאת, צוין כי נראה שהוא מתקשה לבטא אמפתיה רגשית ולהתחבר לנזקים שגרם במעשיו למנוח ולשאר החוסים בהם פגע. שירות המבחן התרשם כי קיים אצל הנאשם ניתוק רגשי למעשיו ולתוצאותיהם.

12. בבואו להעריך את הסיכון להישנות התנהגות עבריינית מצד הנאשם בעתיד אל מול סיכויי שיקומו, ציין שירות המבחן כי מהאבחון אותו עבר עולה כי מדובר בבחור צעיר השואף להתנהל בתוך עולם ערכים נורמטיבי שניכר כי אינו מתנהל מתוך דפוסים עברייניים מושרשים. הרושם שהתקבל אצל שירות המבחן הוא כי הנאשם פעל בעבירות שביצע באופן אלים כלפי החוסים מתוך שהתקשה להפעיל שיקול דעת ולצפות את פוטנציאל הנזק שעלול להיגרם ממעשיו. הודגש, כי לא מדובר באירוע חד פעמי אלא בהתנהלות חזרתית ומתמשכת כלפי המנוח וכלפי חוסים נוספים.

13. בבואו להעריך את הסיכון לביצוע עבירות חוזרות - שקל שירות המבחן את חומרת העבירות בהן הורשע הנאשם והנזקים שנגרמו בעקבותיהן וכן את העובדה כי הנאשם משליך את האחריות על גילו הצעיר ועל נורמות ההתנהגות של שאר העובדים במעון.

בין גורמי הסיכוי מנה שירות המבחן את יכולתו התקינה של הנאשם להסתגלות ושמירה על יציבות במסגרת תעסוקתית ואת העובדה כי הוא אינו רואה בתוקפנות ואלימות דרך לגיטימית לפתרון קונפליקטים. ניכר, כי התנהלותו בעת ביצוע העבירות הייתה חריגה בהקשר זה.

בסיכומי של דבר, צוין כי מתוך האבחון עולה כי קיימת הערכת סיכון בינונית להישנות ביצוע עבירות אלימות וכי בהיעדר הליך טיפולי שיגביר את יכולתו של הנאשם להתבונן במניעים העמוקים שעמדו בבסיס התנהגותו הרי שהסיכון להישנות התנהגות אלימה עודנו מתקיים.

14. בבואו לסכם את המלצתו קבע שירות המבחן כי נוכח חומרת העבירות והנזקים שגרם הנאשם במעשיו ובשים לב לעמדתו השוללת צורך במעורבות טיפולית, אין באפשרותו של שירות המבחן לבוא בהמלצה על חלופות ענישה או שיקום.

הראיות לעונש

15. במסגרת הראיות לעונש העידה מטעם המאשימה הגב' קליר בן ברוך, אחותו של המנוח. בעדותה שיתפה כי מאז האירוע המשפחה התפרקה, לא חזרה לחייה הקודמים ואינה מצליחה לאסוף את עצמה. לדבריה, היא עצמה מטופלת פסיכיאטרית ובנוסף עוברת טיפול פסיכולוגי וכך גם הוריה. העדה ציינה כי הנאשם לא הביע כל חרטה או צער על מעשיו, והביעה את כאבה על כך שהנאשם מסתובב חופשי ומשוחרר, בעוד אחיה המנוח מתחת לאדמה.

16. ההגנה לא הציגה כל ראיות לעונש.

טיעוני הצדדים לעונש

17. לטענת המאשימה, המעשים המפורטים בכתב האישום מהווים מספר אירועים עברייניים, המחייבים קביעת מתחמי ענישה נפרדים ונבדלים זה מזה. לשיטתה, עסקינן במעשי עבירה שכוונו כלפי מתלוננים שונים ובוצעו בהפרש זמנים זה מזה. בנסיבות, יש לראות באירועים מושא האישום הראשון והשני - עבירת ההתעללות במנוח (ריבוי עבירות) וגרימת המוות ברשלנות - אירוע אחד ולקבוע בגינם מתחם ענישה אחד. לגבי האישומים השלישי עד החמישי, בגדרם הורשע הנאשם בריבוי עבירות התעללות, כאשר מעשים אלו נעשו כלפי חוסים שונים ובמועדים שונים, יש לקבוע מתחמי ענישה נפרדים לכל אירוע. באשר לאישום השישי, טענה המאשימה כי הגם שהנאשם תקף 14 חוסים שונים באירועים נפרדים, הרי שהיא עותרת לקבוע מתחם ענישה אחד בגין אישום זה, וזאת בשים לב לכך שמספר אירועי התקיפה כלפי כל חוסה אינו רב.

18. המאשימה הפנתה לערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה ממעשיו של הנאשם ובראשם ערך קדושת החיים והגנה על שלומם הפיזי, הנפשי וכבודם של החוסים. עוצמת הפגיעה בערכים

אלו היא גבוהה מאד, שכן הנאשם היה אמון על הטיפול בחוסים ואחראי לשלומם, ביטחונם, בריאותם, רווחתם וכבודם. לשיטת המאשימה, הפגיעה הקשה בערכים החברתיים המוגנים נלמדת גם מחומרת המעשים, מהעובדה שמדובר בחוסים התלויים במטפליהם, העובדה שהאירועים התרחשו במעון שאמור לשמש מקום מוגן עבורם וכן מתדירות הגבוהה של המעשים וריבוי הנפגעים.

19. לאחר שהפנתה לנסיבות הקשורות לביצוע העבירות ולמדיניות הענישה הנוהגת לגביהן, עתרה המאשימה לקבוע לגבי האישומים הראשון והשני מתחם ענישה בטווח של 6 עד 8 שנות מאסר בפועל. לגבי האישומים השלישי עד החמישי ביקשה המאשימה לקבוע מתחם שנע בין 2 עד 4 שנות מאסר בפועל לכל אחד מהאישומים ולגבי האישום השישי - מתחם ענישה של 2 עד 4 שנות מאסר בפועל.

20. בשים לב לעובדה שהנאשם בחר לנהל את ההליך עד תום, ונוכח האמור בתסקיר שירות המבחן אשר לא מצא אופק שיקומי לנאשם, עתרה המאשימה לגזור את העונש באזור האמצעי של כל מתחם ובנוסף להטיל מאסרים מותנים, מרתיעים ופיצויים כספיים הולמים למשפחת המנוח ולחוסים שנפגעו ממעשי הנאשם.

21. הסניגור מצדו טען כי הנאשם הינו הגורם הזוטר ביותר במעון וכי אין כל הצדקה למצות עמו את מלוא חומרת הדין בבחינת "חזקים על חלשים", תוך התעלמות מתרומתם של המעורבים האחרים. מדובר באירועים שהתרחשו כאשר הנאשם היה בן 19.5 שנים בלבד, כאשר האירוע החמור ביותר התרחש כחודשיים לאחר קליטתו בעבודה. נאמר, כי הנאשם מעולם לא קיבל הדרכה מקצועית מסודרת ולמד על אודות דרכי הטיפול בחוסים מתוך צפייה בהתנהלותם של מדריכים אחרים. חלקם של אותם מדריכים נקטו במעשי אלימות כלפי החוסים בגינם הם הועמדו לדין. עוד הוסיף הסניגור, כי מתסקיר שירות המבחן עולה כי מדובר באדם נעדר עבר פלילי שאין לו כל דפוסי התנהגות עברייניים מושרשים ושאינו מצדד בשימוש באלימות בכל צורה שהיא. התנהלותו נבעה מכך שהוא צפה במדריכים אחרים שנקטו באלימות כלפי החוסים וסבר כי זו דרך הפעולה הנהוגה והמקובלת במקום. לדברי ההגנה, את האחיזה בה נקט הנאשם כלפי המנוח, הוא למד מהמטפל סרור, אלא שלמרבה הפלא אותו סרור הורשע בעבירה של תקיפה סתם. משמעות הדבר היא שהחונך סיים את משפטו כמעט פטור בלא כלום ואילו על החניך, שהוא הנאשם, מבקשת המאשימה להפיל את מלוא כובד התיק. נאמר, כי זו תוצאה אבסורדית שאין הדעת סובלת. יוער, כי במקרה של סרור, ביקשה המאשימה לקבוע מתחם ענישה שנע בין 6 עד 12 חודשי מאסר בפועל ובית המשפט קבע מתחם המתחיל ממאסר מותנה. מטפל אחר במעון בשם יוסי ישראל, הורשע במסגרת הסדר ב-7 אירועי אלימות בעבירות תקיפה ובית המשפט גזר עליו 6 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות. מטפל אחר בשם ראפת תיתי, הורשע במסגרת הסדר טיעון ב-6 אירועים של עבירת תקיפה ואף עליו נגזרו 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות.

22. עוד טען הסניגור, כי המאשימה מבקשת, שלא בצדק, להחמיר עם הנאשם בשל כך שבחר לנהל את משפטו. אלא שהנאשם ניהל את המשפט כדי להוכיח את חפותו מבחינה משפטית בעבירת ההמתה בקלות דעת ועבירת ההתעללות. נאמר, כי הנאשם לא חלק על העובדות מבחינת התרחשותן שכן אלו מתועדות במצלמות האבטחה המותקנות במקום, אך ניהל את ההליך ביחס לפרשנות המשפטית של אותה התנהלות. העובדה שבסופו של יום הוא זוכה מהעבירה של המתה בקלות דעת, שיוחסה לו בכתב האישום, והורשע תחתיה בעבירה קלה יותר של גרימת מוות ברשלנות, מוכיחה כי הנאשם צדק בכך שבחר לנהל את משפטו. לעניין החיסכון בזמן שיפוטי, ציין הסניגור כי מתוך 103 עדי תביעה ויתרה ההגנה על 68 עדים ועמדה על חקירתם של עדים חיוניים ונחוצים בלבד. חקירתם של אותם עדים גילתה דברים שאף המאשימה לא ידעה, כמו למשל קיומו של דו"ח משרד הבריאות שאילולא ניהול המשפט לא היה מתגלה כלל. בהקשר לאותו דו"ח, ציין הסניגור כי נקבע בו שהמנוח היה במצב חירום של קוודרופלגיה וכישלון נשימתי שלא טופל כראוי על ידי הרופאים בחדר המיון, כולל הכוון האורתופדי. עוד נקבע באותו דו"ח, כי אילו היו מתייחסים לאותו כשל נשימתי ומעבירים את המנוח לבדיקת MRI וניתוח דחוף, יתכן והיו משפרים את התפקוד הנוירולוגי ומונעים את התוצאה העגומה. הסניגור הוסיף כי ניתן לשער שאילו ידעה המאשימה על ממצאי דו"ח ועדת הבדיקה הנ"ל, בטרם הגשת כתב האישום, היה כתב האישום מוגש מלכתחילה על עבירה של גרימת מוות ברשלנות, דבר שהיה חוסך את הצורך בניהול ההליך. בנוסף, אילו הרופאים היו ממלאים את תפקידם כראוי, ניתן לשער, כפי שצינה הוועדה, כי מותו של המנוח היה נמנע. לשיטת ההגנה, גם אם הנאשם הוא זה שהתחיל את שרשרת האירועים שהסתיימו במותו הבלתי צפוי של המנוח, הרי חלקו באירוע הוא קטן יחסית ביחס לחלקם המצטבר של כל המעורבים האחרים. בנסיבות, אין זה ראוי ואין זה צודק ואין זה הוגן להפיל על הנאשם את מלוא חומרת הדין ומלוא האחריות כשעל יתר המעורבים נגזרו לכל היותר עבודות שירות וחלקם אף לא הועמד לדין כלל.

23. ב"כ הנאשם התייחס גם לשיהוי בהגשת כתב האישום. מדובר בכתב אישום שהוגש כשנתיים וחצי לאחר האירוע החמור שהוביל למותו של המנוח. זאת, על אף שלא מדובר בתיק מורכב וחרף העובדה שכל האירועים מצולמים ומתועדים ומלאכת איתור התיעוד הרלבנטי הסתיימה תוך ימים. נאמר, כי מנגנון גרימת מותו של המנוח היה ידוע למאשימה על פי חוות דעתה של ד"ר הדס גיפס, עוד ביום 31.7.2019, כלומר שבועיים לאחר האירוע וימים ספורים לאחר מותו של המנוח. חוות דעת פתולוגית סופית נערכה ביום 1.12.2019 ונמסרה אף היא לפרקליטות. חרף זאת, לא טופל התיק בפרקליטות עד לחודש פברואר 2022 שאז הוגש כתב האישום. נאמר כי טענת השיהוי מקבלת משנה תוקף נוכח העובדה שחרף הזמן הרב שעבר עד להגשת כתב האישום, לא קיימה המאשימה את חובתה לבדוק האם קיים דו"ח בדיקה שנערך על ידי משרד הבריאות, לחפש אותו ולאתרו. הנה כי כן, לא מדובר רק בשיהוי אלא גם במחדל לאתר חומר רלבנטי מזכה. בהקשר לעניין זה הפנה הסניגור לפסיקת בית המשפט לפיה יש להשית את העונש על מי שהורשע קרוב ככל הניתן למועד ביצוע העבירה.

24. לאחר שהפנה למדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים וכן לתסקיר שירות המבחן ועמד על כלל נסיבות ביצוע העבירות, לרבות היעדר הדרכה מעמיקה ומסודרת, ביקש הסניגור להקל עם הנאשם ולגזור עליו ענישה מדודה ומתונה שתביא בחשבון את כלל הנסיבות שפורטו לעיל.

דברו האחרון של הנאשם

25. בדברו האחרון אמר הנאשם כי הוא כועס על עצמו וכי השתנה במהלך השנים שחלפו מאז ביצוע העבירות ועד היום וכי הוא מבקש את רחמי בית המשפט.

דין והכרעה

מספר האירועים בהם מדובר

26. הנאשם הורשע במספר עבירות שנעברו על ידו במועדים שונים כלפי מספר נפגעים. השאלה הראשונה העומדת להכרעה היא האם יש לראות בכלל מעשיו אירוע עברייני אחד המחייב קביעת מתחם ענישה אחד, או שיש לחלק את האירועים לקבוצות המקימות מספר אירועים או שמא יש לראות בכל עבירה אירוע נפרד העומד בפני עצמו, המחייב קביעת מתחם ענישה נפרד ונבדל מיתר העבירות.

המבחן לעניין זה, כפי שנקבע בפסיקה, נעוץ בשאלה באם קיים קשר ענייני הדוק בין האירועים השונים עד כדי שיש לראות בהם אירוע עברייני אחד. בבואו להכריע בשאלה זו ייתן בית המשפט דעתו לנסיבות העובדתיות הרלוונטיות לעבירות, ובין היתר, יבחן "האם ביצוען של העבירות מאופיין בתכנון; האם ניתן להצביע על שיטתיות בביצוע העבירות; האם העבירות התרחשו בסמיכות של זמן או מקום; האם ביצועה של עבירה אחת נועד לאפשר את ביצועה של העבירה האחרת או את ההימלטות לאחר ביצועה, וכיוצא באלו נסיבות עובדתיות" (ע"פ 1261/15 **מדינת ישראל נ' דלאל**, פסקה 22 לחוות דעתו של כב' השופט נ' סולברג (3.9.2015)). לנסיבות עובדתיות אלו יש להוסיף כמובן את מספר הנפגעים שכלפיהם בוצעו העבירות, כאשר בנסיבות המתאימות, הנטייה תהא לקבוע מתחמי ענישה שונים בגין המעשים שבוצעו בכל נפגע ונפגע (ראו: ע"פ 1605/13 **פלוגי נ' מדינת ישראל**, פסקאות (27.8.2014) 17-18). כן נקבע כי "בבחינת הנסיבות העובדתיות, מן ההכרח לבית המשפט להעמיד לנגד עיניו את השאלה האם השקפה על העבירות כעל כמה אירועים תהא מלאכותית, באופן שיגרע ממהות העניין בכללותו, או שלא ישקף את סיפור המעשה כהווייתו" (ע"פ 2240/21 **מדינת ישראל נ' שמואל חיים שחר** (08.11.2021))."

27. בבואי ליישם את העקרונות דלעיל על ענייננו, סבורני כי יש לראות באירועים מושא האישומים הראשון והשני אירוע עברייני אחד. נכון הוא שהמעשים נעשו במועדים שונים במהלך החודשים מאי - יולי 2019, אלא שהם התאפיינו באותה שיטה של נקיטת אלימות, התעללות והתאכזרות מצד הנאשם כלפי המנוח, הם בוצעו באותה זירה ובעיקר הם נעשו כלפי אותו נפגע עבירה, הוא המנוח.

אשר לעבירות של התעללות בחסר ישע על ידי אחראי, המפורטות באישומים השלישי עד החמישי, אמנם אלה נעשו כלפי מספר חוסים ובוצעו במועדים שונים, אלא שכולן נעשו באותה זירה במהלך פרק זמן קצר יחסית בן שלושה חודשים בהם הועסק הנאשם במעון, והתאפיינו באותו דפוס פעולה.

ביחס לעבירות מושא האישום השישי, גם כאן מדובר אמנם בעבירות שנעשו במועדים שונים וכלפי נפגעי עבירה שונים. יחד עם זאת, נוכח אופי העבירות המיוחדות לנאשם באישום זה - תקיפה (ריבוי עבירות), ובשים לב לכך שמעשי התקיפה היו בעלי מאפיינים דומים ונעשו באותה זירה, ניתן לראות בהם אירוע עברייני אחד.

28. נוכח האמור, יש בכוונתי לקבוע מתחם ענישה אחד לאישום הראשון והשני, מתחם ענישה כולל לאישומים השלישי עד החמישי ומתחם ענישה אחד לאירועים מושא האישום השישי. בסופו של דבר יש בדעתי לגזור על הנאשם עונש אחד כולל, כמצוות סעיף 40ג (ב) לחוק העונשין.

קביעת מתחמי הענישה לגבי האישומים הראשון והשני

29. ככלל, מתחם העונש ההולם ייקבע בהתאם לעיקרון ההלימה שמשמעותו "קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו" (סעיף 40ב לחוק העונשין). בקביעת מתחם העונש ההולם למעשה העבירה, נדרש בית המשפט להתחשב בערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בהם, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

30. הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו מביצוע העבירות המפורטות באישומים הראשון והשני הם בראש ובראשונה הערך של קדושת החיים, וכן שלמות גופו, בריאותו וכבודו של המנוח. כן נפגע הערך של החובה החברתית להגן על חסרי הישע.

31. בית המשפט עמד במספר רב של הזדמנויות על החומרה היתרה שבעבירת ההתעללות בחסר ישע, לא כל שכן כשהיא נעשית על ידי מי שאמון על הטיפול בו והדאגה לרווחתו (ראו לדוגמה: ע"פ 7088/16 מיטניק נ' מדינת ישראל, (19.6.2018); ע"פ 1836/12 נריינה

נ' מדינת ישראל (1.6.2012). הגישה המחמירה ביחס לעבירה זו מוצאת את ביטוייה גם בתיקון 143 לחוק העונשין (הוראת שעה)(ס"ח 2998, התשפ"ב - 2022), הקובע בסעיף 368ג(1)(ב) עונש מזערי בעבירות התעללות בקטין או חסר ישע. תיקון זה אמנם אינו חל בענייננו, אך יש בו כדי ללמד על היחס המחמיר של המחוקק כלפי עבירות מסוג זה. אף ללא אותו תיקון, העונש המירבי הקבוע לצדה של עבירת ההתעללות בה הורשע הנאשם עומד על תשע שנות מאסר. כפי שציין בית המשפט לפני זמן לא רב בע"פ 2089/24 **מדינת ישראל נ' Guljahon Rustamova** (30.5.2024):

"ביטוי נוסף לחומרה שרואה המחוקק בעבירה בה עסקין, ניתן למצוא בעונש המקסימום שנקבע בצידה, העומד על 9 שנות מאסר. בפסיקת בית משפט זה נקבע, כי משמעותם של עונשי מקסימום שקבע המחוקק לעבירות שונות, לא מתמצית במתיחת גבול עליון לסמכות הענישה בגין; מגולמת בהם, בעונשי המקסימום, גם עמדתו הערכית של המחוקק ביחס אליהן (ראו: ע"פ 23/4618 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 [נבו] (10.10.2023))."

32. האירועים העומדים במרכזו של האישום הראשון הם קשים, לא רק על שום תוצאתם העגומה והטרגית המתבטאת בקיפוח חייו של המנוח, אלא משום האכזריות, האלימות והגסות שגילה כלפיו הנאשם שהובילו בסופו של דבר למותו. תחת לנהוג במנוח, חסר ישע שהיה נתון להשגחתו וטיפולו של הנאשם, בחמלה ורגישות אנושית, נקט נגדו הנאשם באלימות ואכזריות, והפך אותו לשק חבטות תוך שהוא פוגע בגופו ורומס את כבודו. הצפייה בסרטונים שהוגשו כראיה מטעם המאשימה, ואשר מתעדים את מעשיו של הנאשם כלפי המנוח, קשים לצפייה ומגלים חוסר אנושיות, קהות חושים והעדר אמפתיה כלפי אדם מוחלש וחסר ישע. ניתן לראות בהם את הנאשם תופס במנוח פעם אחר פעם, כשהוא מכניס ידיו מתחת לבתי שחיו, ומטה את גופו בכוח תוך דחיפת עורפו כלפי מטה, וכך פעם מושיב אותו בכוח על הכורסא ופעם דוחף אותו לחדר פנימי. עוד ניתן לראות את הנאשם ניגש למנוח בעוד זה יושב על הכורסא בסלון הדירה, מקים אותו בכוח ושוב מכניס אותו לחדר פנימי כשהוא אוחז בו באותה אחיזה כוחנית ואלימה. הנאשם לא חדל ממעשיו גם כאשר ראה כי המנוח מתהלך כשראשו שמוט כלפי מטה והליכתו אינה יציבה. כפי שציינתי בהכרעת הדין, אין בכוחן של המלים לשקף את הכיעור והתיעוב שבמעשי הנאשם. הלב נחמץ למראה הצילומים המתעדים את רגעי האחרונים של המנוח, בטרם קרס כליל, כשהוא מתהלך שפוף וחסר יציבות, בעוד הנאשם ממשיך לנהוג בו באלימות ותוקפנות.

33. כבר בפתח הדברים אני רואה לדחות בשתי ידיים את טענת הסנגור לפיה נקט הנאשם כלפי המנוח באותה "שיטת עבודה" שלמד במהלך ימי ההכשרה שעבר במעון, מתוך צפייה במטפלים אחרים, אליהם התלווה בימים הראשונים לעבודתו. נטען כי אותם מטפלים נהגו באלימות כלפי החוסים ולכן הבין הנאשם שזו שיטת העבודה המקובלת במקום. ראשית

יאמר כי לא כל המטפלים נקטו באלימות וגילו אכזריות כלפי החוסים. שנית, וזה העיקר, גם אם מי מהטפלים נקט באלימות, צריך היה הנאשם להפעיל שכל ישר ולגלות חמלה ולב רחב על מנת להבין בעצמו כי שיטה זו היא פסולה בהיותה בלתי חוקית, בלתי מוסרית ובלתי אנושית. אין צורך בהכשרה, אין צורך בהתלמדות ואין צורך בניסיון מקצועי כדי להבין שנקיטת אלימות כלפי חוסים חסרי ישע היא מעשה אסור ובזוי. גם גילו הצעיר של הנאשם אינו מהווה נסיבה מקלה לעניין זה. במועדים הרלוונטיים לכתב האישום היה הנאשם כבן 20, גיל שבו בהחלט מצופה ממנו כי יפעיל שיקול דעת וידע לזהות התנהגות פסולה ואסורה. תחת לחקות התנהגותם הנלוזה של מי מהמטפלים, שומה היה על הנאשם לגלות רגישות, חמלה ואנושיות כלפי חוסים חדלי ישע שגורלם לא שפר עליהם.

בתיקים ממין זה נשמעת לא אחת הטענה כי העבודה השוחקת והקשה מובילה את המטפלים לא פעם לגלות קהות חושים כלפי החוסים הנתונים להשגחתם, והם פורקים לעתים את תסכולם ומצוקתם מעומס העבודה והשחיקה הנפשית אותה הם חווים, על אותם חוסים. מעבר לכך שטענה זו נדחית על ידי בתי המשפט כל אימת שהיא מועלית, הרי בענייננו, מדובר בנאשם שהיה בתחילת דרכו המקצועית, אשר טרם הספיק להישחק או להתעייף מעבודתו. כמי שבחר לעסוק בטיפול באוכלוסייה מוחלשת ונזקקת, מצופה היה ממנו שיגלה סבלנות, אורך רוח ואנושיות מוגברת בעבודתו, וביתר שאת בעודו מצוי בתחילת דרכו המקצועית. יפים בהקשר זה הדברים שנאמרו בע"פ 8310/10 **חיימוב נ' מדינת ישראל** (31.3.2011):

"המערערת הופקדה כמטפלת ואחראית על אוכלוסייה של פגועי נפש. המדובר הוא בתפקיד תובעני וקשה הדורש מהממלא אותו לגלות מסירות, אחריות, חמלה וסבלנות. העוסק במלאכה זו ייתקל, לא אחת, בסיטואציות שאינן קלות לעיכול הדורשות תעצומות נפש בהתמודדות עימן. הקשיים המובנים בתפקיד ברורים ואין חולק עליהם. אך באותה מידה, צריך להיות ברור כי בקשיים אלו אין משום הצדקה או אמתלה למעשים מן הסוג המיוחסים למערערת. אדם שקצה נפשו בעבודתו או שאיננו ניחן באותן תכונות מיוחדות שפורטו לעיל, יואיל ויפנה את מקומו. בית המשפט לא יגלה הבנה כלפי מי שבחר להוציא חמתו ותסכולו דווקא על חסר הישע העומד מחוסר אונים למולו. חסרי ישע ככלל, והקשישים בהם בפרט, תלויים בחסדיהם של המטפלים בהם. פערי הכוחות בינם לבין האחראים עליהם גדולים ופעמים רבות יתקשו הם בהגשת תלונה או בדיווח על המעשים הנעשים בהם. נוכח חומרתם של המעשים והקלות שבהסתרתם, מתעצמים בעניינה של עבירת ההתעללות בחסר ישע על ידי אחראי, שיקולי הענישה מסוג הגמול וההרתעה. אלו, באים לידי ביטוי גם בעונש תשע שנות המאסר שנקבעו בצידה. (ראו גם ע"פ 4596/98 פלונית נ' מדינת ישראל פ"ד נד(1) 145, 167 (2000); ע"פ 5986/08 כחלון נ' מדינת ישראל פס' 12 לפסק דינו של השופט לוי (10.11.2008))." (ההדגשה שלי - א.ט.).

34. לצד זאת מתקיימות בענייננו נסיבות מיוחדות שלא ניתן להתעלם מהן, אותן יש להביא בחשבון בעת גזירת עונשו של הנאשם. מותו המצער של המנוח נגרם כתוצאה משרשרת אירועים שהנאשם אמנם הוא זה שהחל אותה ולכן נקבע בהכרעת הדין כי אינו פטור מאחריות פלילית למעשיו. יחד עם זאת, היו גורמים נוספים שתרמו, בין במעשה ובין במחדל, לתוצאה העגומה שאפשר וניתן היה למנעה.

מעשי התקיפה וההתעללות של הנאשם כלפי המנוח התרחשו בשעות הבוקר של יום 12.7.2019. אירוע האלימות האחרון באותו בוקר התרחש בסביבות השעה 10:30 כאשר הנאשם הכניס את המנוח בכוח לחדר פנימי במעון וכעבור מספר דקות יצא המנוח מהחדר כשראשו מכופף כלפי מטה, הליכתו מתנדנדת והתיישב באפיסת כוחות על הכורסא בסלון הדירה. הנאשם ניסה להקים את המנוח ומשראה כי אינו מצליח הוא דווח על אודות המצב לצוות המעון. אנשי הצוות ניסו לטפל במנוח. בסביבות השעה 13:00 הניחה האחות על צווארו סד צוואר. המנוח נותר ישוב על הכורסא מקופל משך שעות ארוכות מבלי שאיש ניגש אליו, לא כל שכן מבלי שפונה לקבלת טיפול רפואי, הגם שהוא התלונן על כאבים והיה ברפיון מוחלט. רק בסביבות השעה 19:20, שעות ארוכות לאחר שהחל האירוע, הובהל המנוח לבית החולים "בני ציון" לקבלת טיפול רפואי. לא ברור מדוע נדרשו לצוות המעון קרוב לתשע שעות, מאז התגלו התסמינים המדאיגים אצל המנוח, ועד שטרחו להבהיל אותו לבית החולים. התנהלות זו היא בלתי סבירה ומגלה יחס של זלזול וחוסר אחריות כלפי חוסה חסר ישע, שמשפחתו הפקידה את הטיפול בו בידי המעון.

למרבה הצער דו"ח ועדת הבדיקה של משרד הבריאות מיום 20.5.2021 (נ/7) מלמד כי גם לאחר שפונה לבית החולים, התגלו מספר כשלים בטיפול הרפואי שניתן למנוח והוא היה רחוק מלהיות משביע רצון. מדובר בכשלים שדבקו בשלביו השונים של הטיפול המתבטאים, בין היתר, בעדכון הכוון רק לאחר שחלפו למעלה מארבע שעות מאז הגעת המנוח לחדר מיון, פירוש שגוי של היועץ הנוירולוגי לממצאי הבדיקה שערך למנוח ובהתנהלות הרופא הבכיר הכוון שנמנע מהגעה לבית החולים וניהול המקרה בעצמו, על אף שמדובר באירוע שנשקפה ממנו סכנת חיים בטווח הקצר. בדו"ח צוין כשל נוסף המתבטא בהעברת המנוח מחדר מיון למחלקה האורתופדית תחת להעבירו ליחידה לטיפול נמרץ לטיפול נשימתי, למרות שכבר בשעת ההעברה הסטורציה בדם היתה 69% ממצא המעיד על מצוקה נשימתית קשה. בסיכום הדו"ח נאמר כי מצב חירום של קואדריפלגיה וכישלון נשימתי לא טופל כראוי על ידי הרופאים המטפלים בחדר מיון, כולל האורתופד הכוון שקיבל דיווח בביתו. התייחסות לכשל הנשימתי, העברת החולה לביצוע MRI וניתוח דחוף בשלב המוקדם, ייתכן והיו משפרים את תפקודו הנוירולוגי ומונעים את התוצאה העגומה. בהערת אגב אני רואה לציין כי יש לתמוה על כך שחומר חשוב זה, המתייחס ישירות לסיבות ולגורמים שהובילו למותו של המנוח, לא אותר על ידי המאשימה ולא נכלל בחומרי החקירה, אלא הוגש מטעם ההגנה. לא ברור כיצד ארע הדבר, ומדוע רק בעקבות שקידה ראויה לשבח של הסנגור נגלה חומר חשוב זה לעיני בית המשפט.

35. בהכרעת הדין קבעתי אמנם כי על אף שמדובר בדו"ח חמור המטיל עננה על מקצועיות הטיפול הרפואי שניתן למנוח, הרי שאין בו כדי לסייע לנאשם במובן זה שאין בו כדי להביא לזיכויו. זאת, נוכח הוראות סעיף 309 לחוק העונשין ובהיות הנאשם מי שהסב למנוח את הנזק שהצריך את הטיפול הרפואי. יחד עם זאת, בבואי לבחון במסגרת גזר הדין, את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ותוצאתן הקשה, אין בידי להתעלם כליל מאותם נתונים.

36. בגזירת דינו של הנאשם אני רואה ליתן משקל גם לעובדה שהאלימות אותה הפעיל כלפי המנוח, ואשר התבטאה בסטירות, גרירה על הרצפה, הטחה על הכורסא, משיכה מהידיים ועוד כהנה, היא אמנם אלימות בזויה ומכוערת, אלא שלא היא זו שהובילה בסופו של דבר למותו של המנוח. התקיפה שגרמה לפגיעה בחוט השדרה והביאה לתוצאה הטרגית, התבטאה בכיפוף צווארו של המנוח כלפי מטה בכוח מספר פעמים בפרק זמן קצר, כפי שהעידו ד"ר גיפס וד"ר קינן. בהתייחס לאותו כיפוף ספציפי שהוביל בסופו של דבר למותו של המנוח העידה ד"ר גיפס כי אינה יכולה לאשר שכל אדם שמכופפים את צווארו באופן דומה יקפח בוודאות את חייו. חרף דברים אלה ראיתי להרשיע את הנאשם בעבירה של גרם מוות ברשלנות משום שגם אם לא התקיימה אצלו אותה מודעות לאפשרות גרימת מותו של המנוח הנדרשת להרשעה בעבירה של המתה בקלות דעת, הרי שהאדם הסביר היה צפה אפשרות זו נוכח האלימות והכוח שהופעלו על צווארו של המנוח בפרק זמן קצר. די היה בכך כדי להרשיע את הנאשם בגרם מוות ברשלנות. לאחר שאמרנו את שאמרנו במסגרת הכרעת הדין, הרי מעבר לאבחנה המשפטית בין שתי העבירות וניתוח היסוד הנפשי שהתקיים אצל הנאשם בעת ביצוע מעשיו, יש ליתן משקל לאותן נסיבות, לרבות המנגנון שהוביל למוות, גם במסגרת גזר הדין. מדובר בתנועה ספציפית של כיפוף הצוואר כלפי מטה, אגב הפעלת כוח והטיית הראש כלפי מטה. תנועה זו והחזרתיות עליה בפרק זמן קצר, היא זו שהובילה בסופו של דבר, ולרוע המזל, למותו הטראגי של המנוח.

37. גם האירועים מושא האישום השני קשים ומעוררים שאט נפש. הנאשם תקף את המנוח במספר הזדמנויות במהלך חודשי עבודתו המועטים במעון, בכך שדחף אותו באלימות וגסות, אחז בגופו בכוח, הפילו לרצפה, היכה אותו, בעט בו ועוד כהנה מעשים אלימים שנעשו ללא כל חמלה, רגישות או אנושיות כלפי המנוח חסר הישע.

38. בבואי לבחון את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות מושא האישומים הראשון והשני, נתתי דעתי בראש ובראשונה לתוצאה הקשה והטראגית שהסבה התנהלותו של הנאשם ואשר הובילה לגדיעת חייו של המנוח - צעיר כבן 29 במותו. כן הבאתי בחשבון את מידת האלימות וההתעללות שהיו כרוכים במעשיו של הנאשם כלפי המנוח ואת הניצול האכזרי של פערי הכוחות בין השניים, אגב ניצול מעמדו של הנאשם כלפי המנוח (סעיפים 40ט(א)(10) ו-(11) לחוק העונשין).

39. העונש המרבי הקבוע בצדה של העבירה של גרם מוות ברשלנות הוא מאסר בן שלוש שנים, ואילו העונש המירבי לעבירה של התעללות בחסר ישע על ידי אחראי עומד על תשע שנות מאסר.

בחינת מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות אלו מלמדת על מנעד רחב של עונשים, על פי נסיבותיו של כל מקרה. להלן מספר דוגמאות מהפסיקה שעסקו בעבירה של התעללות בחסר ישע על ידי אחראי, בנסיבות דומות במידת מה לענייננו.

בע"פ 5400/23 CHATHUR נ' מדינת ישראל (18.12.2023) נדון עניינו של מי שהורשע בעבירה של התעללות בחסר ישע על ידי אחראי. לפי כתב האישום שם, המערער ביצע בנפגע העבירה, קשיש הסובל ממחלות שונות, במספר הזדמנויות, מעשי התעללות פיזיים הכוללים סטירות בראשו ובגופו, ובאחד המקרים, קשירה בידיים וברגליים למיטה; במצב שאינו מאפשר לנפגע העבירה תזונה, ובמצב דברים כזה תקף את נפגע העבירה בסטירות בחלקי גופו. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם מצוי בטווח שבין 18 ל- 42 חודשי מאסר והשית על המערער 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל לצד עונשים נלווים. בית המשפט העליון דחה את הערעור על חומרת העונש.

בע"פ 1940/18 וילמה טמוראדה נ' מדינת ישראל (20.3.2019) הורשעה המערערת בהתעללות בקטין חסר ישע ותקיפה קטין. מדובר במי שהועסקה כמטפלת בקטינה כבת 16 שנים הסובלת משיתוק מוחין, עיוורון, אפליפסיה, פיגור שכלי בינוני - נמוך ומרותקת בשל מצבה לכיסא גלגלים. ביום האירוע מושא הדין, התעללה המערערת בקטינה משך למעלה משעתיים, ללא הפסקה בכך שהכתה את נפגעת העבירה בחלקים שונים בגופה, לרבות בראשה ובפניה. כתוצאה מכך נגרמו לנפגעת חבלות של ממש הכוללות, בין היתר שטפי דם בירכיה. בית המשפט המחוזי השית על המערערת עונש מאסר בן שלוש שנים, לצד עונשים נלווים. בית המשפט העליון דחה את הערעור על חומרת העונש, תוך שהוא מתייחס גם לעובדה שהמערערת ילדה במהלך תקופת מעצרה ועומד על ההשלכות של העונש על בתה הפעוטה של המערערת. עם זאת, נקבע כי בית המשפט המחוזי התחשב במכלול השיקולים הרלוונטיים והעונש שהוטל בסופו של יום אינו מחייב התערבות ערכאת הערעור.

בע"פ 1836/12 נריינה נ' מדינת ישראל (1.6.2012) נדון מקרה שבו התעלל המערער בקשיש סיעודי שהיה תחת טיפולו, בכך שזרק אותו על הספה, דחף אותו, עיקם את ידו ובעט בו מספר פעמים. בית המשפט המחוזי הטיל על המערער 14 חודשי מאסר לצד עונשים נלווים ובית המשפט העליון דחה את הערעור על חומרת העונש.

בע"פ 4302/18 בוקשטיין נ' מדינת ישראל (21.1.2019) מדובר היה במי שהורשעה בעבירה של התעללות בקטין חסר ישע על ידי אחראי ותקיפה של קטין חסר ישע על ידי

אחראי תקיפה שגרמה לחבלה של ממש. המערערת הועסקה כמטפלת בפעוט. במהלך עבודתה, היא התעללה בפעוט, תקפה אותו וגרמה לו חבלות של ממש. "בין היתר, השליכה המערערת צעצוע פלסטיק קשיח על אפו של הפעוט והוא דימם מהאף. היא הפילה כמה פעמים את עגלת התינוק שבה ישב הפעוט קשור, באופן שהותיר אותו תלוי במאונך כשרגליו מטה וראשו שמוט לפניו. היא דחפה בכוח את אצבעותיה לעומק הגרון של הפעוט כמה פעמים; באחת מהן היא גרמה לו חבלה ופצע בקשר הלשון שבגינם נזקק לטיפול רפואי, ובאחרת היא גרמה לו זוב דם. בהזדמנות אחרת היא הניפה את הפעוט, הניחה אותו על גבו על הרצפה, תפסה בישבנו, קיפלה את גופו בכוח, גלגלה אותו כך שנשען על קודקוד ראשו ולחצה עליו בכוח כלפי הרצפה; בהמשך היא גלגלה את הפעוט על הרצפה כשהוא נופל לאחור על גבו וצורח בבכי, הניפה אותו באגרסיביות בעודה תופסת במותניו, והטיחה אותו בכוח לתוך העגלה. לאחר שחיתלה את הפעוט ששכב על גבו על ספה, היא לחצה על גופו בידיה וריתקה אותו בכוח לספה". בית המשפט המחוזי הטיל על המערערת עונש של 15 חודשי מאסר לצד עונשים נוספים, תוך שדחה את המלצת שירות המבחן להסתפק בענישה שיש בה אפיק שיקומי הכוללת מאסר בדרך של עבודות שירות. בית המשפט העליון דחה את הערעור על חומרת העונש.

40. לסיכום, נוכח הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות מושא האישומים הראשון והשני, בשים לב לתוצאתן הקשה המתבטאת בקיפוח חייו של המנוח, בהינתן הערכים החברתיים שנפגעו ולאור מדיניות הענישה הנוהגת, אני קובע כי מתחם העונש ההולם בגין אישומים אלה נע בין 24 - 48 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

קביעת מתחמי הענישה לגבי האישומים השלישי עד החמישי

41. הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו מביצוע העבירות מושא האישומים 2 - 5 אף הם עניינם שלמות גופו, בריאותו, בטחונו וכבודו של כל אחד מהחוסים בהם פגע הנאשם. כן נפגע הערך של החובה החברתית להגן על חסרי הישע.

42. בהתייחס לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות של התעללות בחסר ישע על ידי אחראי, המפורטות באותם אישומים, אני רואה להעיר את הדברים הבאים:

ראשית, מדובר במעשים המתועדים במצלמות האבטחה המותקנות במעון. הצפייה בסרטונים שהופקו מאותן מצלמות היא קשה ומקוממת. הנאשם נראה פעם אחר פעם כמי שמפעיל כוח ונוקט באלימות כלפי חוסים חסרי ישע, פעם על ידי דחיפות וכיפופי ידיים, פעם על ידי גרירה על הרצפה ופעמים אחדות על ידי אותה אחיזה שבה אוחז הנאשם בחוסה מאחור ומטה את ראשו קדימה וכך דוחף אותו אל אחד החדרים הפנימיים בדירה. מדובר אמנם באלימות שלא הסבה לחוסים נזק פיזי משמעותי והיא אינה מצויה במדרג חומרה

גבוהה. אלא שההשפלה והפגיעה בכבודם אשר התלוותה למעשיו של הנאשם, כמו גם פערי הכוחות בינו לבין כל אחד מאותם חוסים, הם אלו שמקנים לאותם אירועים חומרה יתרה שלא ניתן להשלים עמה.

שנית, חומרה יתרה אני רואה גם בכך שלא מדובר באירוע בודד או יחיד, בבחינת מעידה חד פעמית, אלא במעשים שנעשו במספר רב של הזדמנויות וכלפי חוסים שונים. יש בכך כדי להצביע על דפוס של התנהלות אכזרית, מרושעת ונפסדת אותה סיגל לעצמו הנאשם בתקופה הקצרה בה הועסק במעון.

שלישית, ב"כ הנאשם הלן על כך שלמטפלים אחרים שהיו מעורבים במעשי אלימות שהתרחשו במעון יוחסו עבירות קלות יותר של תקיפה ולא של התעללות בחסר ישע. אלא שעיון בכתבי האישום שהוגשו כנגד אותם מטפלים מלמד כי מדובר בנסיבות שונות מאלו שהתקיימו בענייננו. כך לדוגמה, כנגד שאדי טרביה - נאשם 1 בתיק המקביל (ת"פ 16850-02-22) הוגש כתב אישום מתוקן המייחס לו התעללות בקטין חסר ישע על ידי אחראי וכן תקיפה וניסיון תקיפה. בסופו של דבר זוכה הנאשם הנ"ל מעבירת התעללות והורשע בעבירות של תקיפה וניסיון תקיפה. הזיכוי היה, בין היתר, על רקע האמון שרחש בית המשפט לעדותו, בגדרה הסביר כי אחד החוסים סבל מסקביאס שהיא מחלת עור מדבקת, ולכן הוא נמנע מלגעת בו בידיים ואחז בו בעורף. בית המשפט מצא כי יש בהסברו של טרביה כדי להקהות מחומרת מעשיו ומהאכזריות נטולת ההסבר שהמאשימה בקשה לייחס להם. מעשיהם של יתר המטפלים, כפי שהם מפורטים בכתב האישום בתיק הנ"ל, נופלים בחומרתם מאלו של הנאשם בתיק זה.

43. לאחר שבחנתי את נסיבות ביצוע העבירות המפורטות באישום השלישי, הרביעי והחמישי ושקלתי את הערכים המוגנים שנפגעו מביצוען ולאחר שנתתי דעתי למדיניות הענישה הנוהגת לגבי העבירה של התעללות בחסר ישע על ידי אחראי כפי שנסקרה לעיל, אני סבור כי מתחם העונש ההולם לגבי כלל האישומים הנ"ל עומד על 12 - 24 חודשי מאסר לריצוי בפועל בצירוף עונשים נלווים.

קביעת מתחם העונש ההולם לגבי עבירות התקיפה מושא האישום השישי

44. האישום השישי מונה שורה ארוכה של מעשי תקיפה שנעשו על ידי הנאשם במועדים שונים כלפי מספר חוסים במעון. מדובר בתקיפה שהתבטאה באחיזה בכוח, משיכה, דחיפה ועוד כהנה מעשים שחומרתם אינה במדרג גבוה.

45. המאשימה עתרה לקבוע מתחם אחד לכלל האירועים המפורטים באישום זה, אשר מתועדים אף הם בסרטוני מצלמות האבטחה המותקנות במעון. נראה כי נוכח מאפייניהם

הדומים של המעשים, ועל אף שהם הופנו כלפי חוסים שונים, נכון יהא לקבוע מתחם ענישה הולם אחד.

46. בשים לב לערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה מביצוע עבירות התקיפה, בהתחשב בנסיבות ביצוען ובמדיניות הענישה הנוהגת, מתחם העונש ההולם הכולל, לטעמי, מצוי בטווח שבין 9 ל- 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות

47. בבואי לבחון את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות הבאתי בחשבון את העובדה כי מדובר בנאשם צעיר נעדר כל עבר פלילי שזו הסתבכותו הראשונה עם החוק. על אף ששירות המבחן לא בא בהמלצה על חלופה שיקומית לגביו, הרי שמהתסקיר עולה כי מדובר בצעיר השואף להתנהל מתוך עולם ערכים נורמטיבי, וניכר כי אינו מתנהל מתוך דפוסים עברייניים מושרשים. צוין כי הנאשם אינו רואה בתוקפנות ואלימות דרך לגיטימית לפתרון קונפליקטים וניכר כי התנהלותו בעת ביצוע העבירות היתה חריגה בהקשר זה. ניתן לומר כי התסקיר חיובי במהותו גם אם לא באה בסיכומו כל המלצה שיקומית.

48. ניהול ההליך לעולם אינו נזקף לחובתו של נאשם. בפסיקה נקבע כי בגזירת העונש ניתן להתחשב בנאשם שהודה ונטל אחריות על מעשיו, תוך חסכון בזמן שיפוטי יקר. הכלל הוא שאותו נאשם שניהל את ההליך עד תום, לא יזכה לאותה הנחה השמורה למי שהודה בתחילת הדרך. אולם אין משמעות הדבר שעונשו של מי שבחר לנהל את משפטו יוחמר רק בשל בחירתו זו.

בענייננו, הנאשם זוכה מהעבירה של המתה בקלות דעת ותחתיה הורשע בעבירה קלה יותר של גרם מוות ברשלנות. בנוסף, במהלך שמיעת הראיות בתיק הציג הנאשם את דו"ח משרד הבריאות (7/נ) שאמנם לא היה בו כדי לפטור את הנאשם מאחריות פלילית, אך האיר את הפרשה באור שונה לכל הפחות לעניין העונש. במובן זה היתה הצדקה מסוימת לניהול ההליך מבחינת ההגנה. יחד עם זאת, איני רואה לזכות את הנאשם באותה "הנחה" השמורה למי שמודה בתחילת ההליך, פשיטא משום שהכחשתו את עובדות כתב האישום היתה כללית וגורפת והתייחסה לכלל האישומים. במובן זה לא נטל הנאשם אחריות מידית ומלאה ולו על חלקם של מעשיו, אלה שלגביהם אין מחלוקת. בכך נשמט הבסיס להענקת אותה הנחה מיוחדת.

49. הנסיבה האחרונה שאינה קשורה בביצוע העבירות, אותה אני רואה להביא בחשבון, נוגעת לשיהוי הניכר בהגשת כתב האישום. מדובר באירועים שהתרחשו בחודשים מאי, יוני ויולי

2019 וכולם מתועדים במצלמות האבטחה של המעון. למרות זאת, הוגש כתב האישום בחודש פברואר 2022, קרוב לשלוש שנים לאחר מכן. ההסבר שניתן מפי המאשימה אינו מניח את הדעת וראוי היה לפעול ביתר מהירות ויעילות, תחת לגרום לנאשם עינוי דין המתבטא בהתארכות ההליך נגדו הרבה מעבר לנדרש. כפי שנאמר בע"פ 8988/11 מוחמד ראפת נ' מדינת ישראל (8.5.2012): "עינוי הדין בידי נפשות, אף שמדובר במי שעברו עבירות, הוא קשה; אכן, העומס גורם לשיהוי לעתים גם בבתי המשפט, אך בדגש על התחום הפלילי, מצווים הכל - והתביעה בכללם - לצמצמו ככל הניתן, ושלוש שנים עד לכתב אישום הן זמן רב מאוד בכגון דא".

אני ער לכך שהנאשם עשה כברת דרך מאז האירועים מושא הדיון וכי הוא רכש השכלה, התנהל באורח נורמטיבי ומבקש כיום לבנות את עתידו ולהשתלב בחברה כאדם שומר חוק. אין ספק כי העונש שיוטל עליו ייקטע את תוכניותיו וישפיע על השנים הבאות בחייו. יחד עם זאת, מאסר משמעותי מאחורי סורג ובריה מוטל לא רק מטעמי גמול, ולא רק כדי להלום את חומרת מעשיו של הנאשם אלא גם כדי להרתיע אחרים, מתוך תקווה כי יהא בכך כדי לצמצם את הפגיעה בחסרי ישע. חומרת המעשים בענייננו מחייבת העדפת האינטרס החברתי הכללי על פני האינטרסים האינדיבידואליים של הנאשם (ראו: ע"פ 830/23 סאוסן קסיס נ' מדינת ישראל (18.6.2023)). לא נותר אלא לקוות כי בתקופת מאסרו יערוך הנאשם חשבון נפש ויבחן באופן מעמיק את דרך התנהלותו ואת הגורמים שהובילו אותו לפעול כפי שפעל, וכי עם שחרורו הוא יפתח דף חדש בחייו.

גזירת העונש

50. על יסוד מקבץ השיקולים שמניתי לעיל אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. 48 חודשי מאסר לריצוי בפועל בניכוי תקופת מעצרו מיום 23.7.2019 ועד 7.8.2019.
- ב. 12 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור משך שלוש שנים עבירה של גרם מוות ברשלנות או כל עבירת המתה ויורשע בגינה.
- ג. 10 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור משך שלוש שנים עבירה של התעללות בחסר ישע ויורשע בגינה.
- ד. 8 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור משך שלוש שנים עבירה של תקיפה לפי סעיף 379 לחוק העונשין ויורשע בגינה.

ה. פיצוי למשפחת המנוח בסך 75,000 ₪ שיועבר ליורשיו על פי דין, באמצעות המרכז לגביית אגרות, קנסות והוצאות וישולם עד ליום 1.4.2025.

הנאשם יתייצב לתחילת ריצוי מאסרו ביום 20.2.2025 בשעה 08:00 בבית מעצר הקישון כשבידו תעודה מזהה. עד אז ימשיכו לחול לגביו אותם תנאים מגבילים החלים עליו כיום.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, כ"ח טבת תשפ"ה, 28 ינואר 2025, במעמד הנוכחים.